

erede Medlem fra Kjøge vil have Kommunitetet anvendt i en ganske anderledes Udstrækning; det skulde bruges til andre Formaal, til literære, til tekniske, til industrielle Formaal, og dem vilde han finde „analoge“ med dem, som Kommunitetets Fundats udtaler, at Pengene skulde bruges til. Der kan man se, hvor langt Analogier kunne føre. Jeg tror nu ikke, der fornuftigvis kan være nogen Tvivl om, at Kommunitetsfundatsen og Universitetsfundatsen staar i en nær og naturlig Forbindelse med hinanden. Ligesom Universitetsfundatsen gaar ud paa at tilveiebringe en Lærestol, ved hvilken Videnskaben skulde doceres, saaledes gaar Kommunitetsfundatsen ud paa at tilveiebringe og sikkre Tilveiebringelsen af Studerende ved denne Skuffole. Det var nødvendigt at gjøre et saadant Skridt i Aaret 1569, fordi paa den Tid „Armødens Kryt“ hvilede mange Gange haardere netop over den Klasse, fra hvilken de Studerende kunde ventes at ville blive rekruterede, end det før eller senere har været Tilfældet. Kommunitetet og Universitetet ere i Virkeligheden siamesiske Tvillinger, og derfor Forholdet havde været dette, at Universitetet havde være den Rige og Kommunitetet den Fattige, saa spørger jeg de Herrer, om de ikke med Haanden paa Hjertet ville erkjende, at da burde det rige Universitet have støttet sin fattige Broder Kommunitetet (Berg: Det er et Spørgsmaal, om det vilde). Det er et Spørgsmaal, kun fordi Tilfældet er det omvendte, nemlig, at Kommunitetet er den Rige og Universitetet den Fattige; men de staa i Virkeligheden i et naturligt og simpelt Forhold til hinanden, og den Løsning, der havde været den rette og naturlige af hele denne omtvistede Sag, havde været at sammensmelte Universitetet, Kommunitetet og den polytekniske Lærestiftelse til et samlet Hele. Dette havde været den simple og naturlige Løsning af Forholdet, og det er en Løsning, som engang har været nærved at bringes istand, men som nu desværre hører til de forsvundne Ting, som jeg tror, at det vilde være forgjæves at arbejde paa. Just fordi det nu er blevet forgjæves, er det, at man nu søger andre Veie, og det forekommer mig da, at Lovforslaget tager paa Kommunitetet med varsom Haand. Kommunitetets Midler ere blevne uforholdsmæssig store til deres Anvendelse, Universitetets ere blevne forholdsvis smaa til deres Anvendelse, og saa søger man at jævne dette, idet man tillige lader Statskassen træde hjælpende til. Selv efter at Kommunitetet har bragt det Offer til Universitetet, som Lovforslaget gaar ud paa, vil det fuldt ud være istand til at fyldestgjøre, ikke alene de Formaal, der udtrykkelig ere nævnte i Fundatsen af 1569, selv i den videre Udstrækning, hvori det erede Medlem for Slagelse anbefalede det, men tillige til at fyldestgjøre de videregaaende Formaal, i hvilken Henseende de Herrer jo alle vide, at vi gaa ganske

raff fremad, maasse endog saa lidt for raff, men i alt Fald ganske raff fremad, saaledes at der ikke er Spørgsmaal om, at Kommunitetets Midler nu finde en Anvendelse til Formaal, som i alt Fald gaar betydeligt udenfor Fundatsens strenge Ord, men som dog altid har det til Fordel i og for sig, at de kunne siges at være nogenlunde analoge med det, det oprindeligt er bestemt. Saasnart man imidlertid kommer udenfor Fundatsens klare og bestemte Ordlyd, er man altid inde paa en Glidbane; man tror, man kan blive staaende i Slagelse, men ofte glider man helt ned til Kjøge, og derfor er det lidt misligt at bygge sin Argumentation overhovedet paa, hvad der staar i Fundatsen og hvad ikke. Men vist er det, at man gjør megen Uret, naar man siger, at Kommunitetet har havt et svagere Væрге end Universitetet og derfor er blevet plyndret. Det tror jeg ikke, at der med nogen Føje kan siges; i alt Fald kan det ikke siges, uden at Rigsdagen gjør sig medskyldig deri, thi det har for en væsentlig Del været Folkethinget, som har medvirket til, at Kommunitetet i tidligere Tid har dækket Universitetets Underbalance, og hvis Samvittighederne dengang havde været saa smaa, som de nu pludselig ere blevne, og hvis man havde foreslaaet, at Statskassen skulde bære Underskudet, tror jeg ikke, at Universitetet for sit Vedkommende skulde have gjort nogen Indsigelse derimod. — Jeg lader fare her Spørgsmaalet om Universitetets Forhold til Embedsstudiene. Det vilde kun være at aabne Døren for en Mængde Overveielser, som ikke høre hjemme her, og efter hvad jeg paa et tidligere Stadium tillod mig at bemærke, vil det være klart, at min Anskuelse er, at Embedsstudierne maa bevares ved Universitetet, hvis det ikke skal miste den universielle Karakter, hvorpaa for en væsentlig Del dets Betydning beror.

Jeg skal slutte med at ndtale paany, at for mig har denne Sag væsentligt en symbolsk Betydning. Naar der i tidligere Samlinger er blevet stillet Fordring om, at Universitetet skulde spise op af sin egen Kapital, stete dette under meget heftige politiske Kampe, som gik ud paa, i Kraft af almindelige konstitutionelle Grundsætninger at hævde for dette Thing en væsentlig og afgjørende Indflydelse paa Regjeringens Sammensætning. Fordringen om, at Universitetet skulde dække sin Underbalance ved at fortære sin Formue, var et af de Vaaben, som Folkethinget benyttede i Kampen. Om det var det stærkeste, det kraftigste, det, man tillagde den største Vægt, lader jeg staa hen, men det var ialtsald et af de mange Punkter, paa hvilke man erklærede den daværende Regjering Krig. I disse Forhold er der indtraadt en Forandring. Nogle ville kalde det Fred, Andre Vaabenstilstand eller Vaabenhvile. Jeg har antaget, at der ogsaa kunde være nogen Grund til at lade ialtsald en Vaabenhvile indtræde paa dette Omraade med Universitetet. Alle de almindelige